Suomen Lastenpsykiatriyhdistys
Barnpsykiaterföreningen
i Finland

Ilona Luoma
Puheenjohtaja
Suomen Lastenpsykiatriyhdistys ry
7.11.2024

HE 131/2024 Hallituksen esitys eduskunnalle lasten ja nuorten terapiatakuuta koskevaksi lainsäädännöksi

Suomen Lastenpsykiatriyhdistys ry kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto lasten ja nuorten terapiatakuun lainsäädäntöä koskevasta esityksestä.

Suomen Lastenpsykiatriyhdistys arvostaa sitä, että Suomen hallitus haluaa lainsäädännöllä edistää lasten ja nuorten mielenterveyteen suuntautuvien vaikuttavien interventioiden saatavuutta perustasolla. On myönteistä myös, että lasten ja nuorten hoitotakuu perusterveydenhuollossa pysyy 14 vuorokaudessa eikä sitä pidennetä. Hoidon tarpeen arviointia tarkasteltavassa muistiossa on määritelty aiempaa esitysluonnosta paremmin ja kokonaisvaltainen tilanteen arviointi on nostettu esiin. On hyvä, että tarkasta aikarajasta voidaan perustellusta syystä joustaa, koska esimerkiksi ryhmäinterventioiden aloittamiseen tarvitaan usein enemmän aikaa kuin yksilöinterventioiden. On tärkeää, että interventiot ovat lapsille ja perheille maksuttomia, kuten esitetään.

Esityksessä lisämäärittelyä edellyttävät asiat

Asianmukainen arvio on intervention vaikuttavuuden perusta. Miten varmistetaan, että riittävän kattava arviointi toteutuu perustason hoitotakuun puitteissa?

Lasten interventioissa on otettava huomioon, että lasten ryhmän lisäksi interventio sisältää myös vanhempien ryhmän, mihin nähden kuukauden aikajänne on kovin lyhyt.

Epäselvää on edelleen, mitä interventioita lakiesitys koskee ja mikä taho päättää interventiovalikosta ja päivittää sitä. Keskittämisasetus ei ole riittävä eikä YTA-sopimus velvoittava. Interventioiden ylläpitämisen ja kouluttamisen koordinaatiovastuun toteuttaminen edellyttää käytettävien interventioiden määrän järkevää rajaamista ja kansallisesti sovittua työnjakoa niiden kouluttamisesta ja ylläpitämisestä.

Miten varmistetaan yliopistosairaalaa ylläpitävälle hyvinvointialueelle menetelmäosaamisen kouluttamisen ja ylläpitämisen edellyttämä resursointi ja tämän velvoitteen toteuttamista tukeva tiedonsaanti hyvinvointialueilta?

Mielenterveystyön kaksijakoinen määritelmä (terveydenhuollon ja sosiaalihuollon interventiot) on hämmentävä. Miten toimitaan, jos intervention tarve todetaan terveydenhuollossa, mutta se toteutetaan sosiaalihuollon toimipisteessä, esimerkiksi perheneuvolassa, tai päinvastoin?

Miten toimitaan keskeytyneiden interventioiden osalta? Pääseekö lapsi uudelleen terapiatakuun piiriin, jos keskeytynyt tai päättynyt interventio ei ole ollut oikeanlainen tai riittävä?

Esityksessä muutettavaksi ehdotettavat asia

Neurokehityksellisiin häiriöihin kohdistuvat interventiot tulisi sisällyttää takuun piiriin. Neurokehityksellisten häiriöiden varhaiseen tukeen ja hoitoon on olemassa esimerkiksi vanhemmuustaitoihin kohdistuvia interventioita, joiden toteuttaminen mahdollisimman varhain jo ennen diagnoosia toisi pidemmällä aikajänteellä isoja säästöjä sekä taloudellisessa että inhimillisessä mielessä, kun erilaiset sekundaariset ongelmat vähenisivät.

Ohjattuja digimenetelmiä tulisi soveltuvin osin sisällyttää takuun piiriin ajatellen pitkien välimatkojen alueita ja mahdollisuutta tiiviiseen hoitokontaktiin pitkistä etäisyyksistä huolimatta.

Lainsäädännön on suunniteltu tulevan voimaan liian tiukalla aikataululla. Velvoitteiden ei ole vielä vuonna 2025 mahdollista toteutua ajatellen erilaisista häiriöistä kärsivien lasten tasa-arvoista pääsyä tuen ja hoidon piiriin. Lain voimaantuloon tulisi säätää siirtymäaika, jonka aikana hyvinvointialueille suunnattaisiin resursointia menetelmäkoulutusten ja palveluprosessien täydentämiseen, jolloin saataisiin aikaan interventioiden parempi kattavuus ja niiden luotettavampi dokumentointi.

Kuopiossa 7.11.2024

Suomen Lastenpsykiatriyhdistys ry:n puolesta

Ilona Luoma

Puheenjohtaja